Tabula tractatus Petri de Abano de Remediis uenenorum.

Prologus Cap.I.

SANCTISSIMO In xp̄o pr̄i & dn̄o dn̄o.N.diuina ꝓuidē/tia summo pontifici Petrꝰ de Abano mīmus medicoꝝ cū deuotione pn̄s ſcriptū tam ur̄e petitōni q̄ pro debiti ſolutōne afferre iuxta poſſe obedire ꝓpono ut Sanctitati ur̄e:tū ad ꝑfectū corpis:tū ad ſcibilia coaugenda tractatū utilē nō minus q̄ breuē de uenenis inſcribam. Primo ſiquidē diuiſionē faciam de

uenenis. sũt. n. nobis magis nota q̃
cũq; per ptes diuidũt quoddã totũ
Scđo unũquodq; diuisiõis m̃brũ re
soluã hĩc ad tminũ singularẽ. Sic. n.
cuiusq; rei scĩa cõplet̃ a gnãlissimis
ad spãlissima descẽdẽdo. Tercio de-
scribã modũ scđm quẽ uenenũ mo
tificat & nocum̃tũ ĩducit hũano me
dicĩe corpi pximatũ. in nãm noticia
curatõis ĩ arte medicĩe uenat̃ QVar
to sermonem faciã de pcustodia &
cautela ne aut uenena ppinent̃: aut
si ppinata nõ noceãt. pcustoditiua
enĩ ars ẽ curatiuã excusans. Quĩto
signa ponã & curas ad quodcũq; ue
nenũ assumptũ & ad eius nocum̃ta
introducta. Sexto & ultĩo uirtutes
bezoarticas. i. a morte liberãtes oc
culta uirtute potius & diuĩa q̃ ɔple
xiõe uel nã ad qđq; uenenũ descri
bam & cum hoc soluẽs qõnes duas

difficiles ualde. quarum prima erit de tiriaca magna utrum tiriaca sit alicui ueneno bezoar uel medicina. Et secunda erit utrum uenenum aliquod possit ad certum tempus taliter exhiberi quod ex eo quis ad illud tempus moriatur & non ante.

De diuisione uenenorum Capitulum. II.

QVia uenenum oppositum est cibo nostri corporis. ideo sicut cibus efficitur pars nostri corporis & se totum assimilat parti nutrite: uicem tenens partis dissolute. ita uenenum nostrum corpus seu partem cui approximauit ad suiipsius uenenosam naturam totum trahit & conuertit: & denique assimilat sibi ipsum adeo ut sicut animalia e terra nascentia quorum natura cibos conuertit in speciem nutritorum a nobis comesta in nostrum alimentum conuertuntur & speciem. ita quecumque corpora ueneno sunt iuncta si comedantur a nobis tran/

seūtia faciūt nr̄a corpa in uenenū. qm̄ oē agens p̄stantius est patiente sic nr̄a substātia p modū passiui trā sit ad pn̄tiam ueneni: qd se habet p modū actiui ī ueneō. sicut palea sub iecta igni transit ī ignē. Est. n. ignis totus actiuus ad paleā. q̄re sapiētes medicoꝝ uenenū dixerūt esse de genere reꝝ īterficientiū ɔplexionē & ɔpositionē: & īterdum īducentiū solōem ɔtinuitatis: ita ut ęgritudīes quę ex uenenis accidūt sint de ge/ neribꝫ cōibus & nō ppriis. Diuidit aūt uenenū tribꝫ mōis. Nā uno mō cōsiderat put fit diuisio generis in spēs. & scd̄m hoc dixerūt Auicēna & Auerrois: q uenenoꝝ aliud ē de minera: aliud de uegetabilibꝫ: aliud de aīalibꝫ. De minera qdem ē ut q̄ cūqꝫ sub terra generata pniciosam hn̄t naturā ut argētū uiuū: & gipsū

& ęs. et quidam lapides ut magnes & lapis armenius non lotus: & plū/bum ustum: & arsenicum: & realgar et cerusa plumbi: et de multis aliis. de quibus infra in speciali dicetur. De uegetabilibus uero sunt q̄cūq; plantarū contrariissime sunt naturę cibali ut aptę natę non sint ad nu/triti speciem conuerti: sed potius sunt prompta conuertere: ut ellebo rus: et turbith nigrum: napellus et gumi napelli: et fungi quidam: et tubera: et uiduam faciens: & meze reon: & oleander: et apium risus: et cętera. De animalibus autem uene/nosa sunt omnia quorum natura lō gissime distat ab humana complex ione: aut opposita et īimica est spēi qualia sunt serpentes et dracões et thiri: et uiperę: et lepus marinus: et carnes assatę et statim suffocatę: et

pisces frigidi: et morticine carnes: & etiã putride & que a fulgure sũt pcussa & mortua: et quecũq sũt pa tientia rabiem: et multa que ĩfra in speali dicent. Scd̃o mõ considerat̃ uenenũ relatũ ad nos: et scd̃m hoc dixerũt Venenũ aliud est assumptũ intra corpus: et aliud extra. Quod uero est assumptum intus est de ge nere potionũ pniciosaꝝ datum sub specie cibi uel potus uel medicine. et hoc est qđ plurimũ fit: a quo re ges et plati et ociosi cauere debẽt. Qvod uero extra est dicit̃ reptiliũ morsus: sicut cũ uisu: aut auditu: aut gustu: aut tactu: aut odoratu sentit̃ uenenũ. Visu qdẽ sicut uenẽat basi liscus. Auditu sicut uenẽat serpens qdã ĩ nubia q ẽ corpulẽtie duaꝝ pal maꝝ: acutũ hñs caput: uiridis exñs coloris q regulus uocat̃. sibilãdo. n.

aues & aĩalia eũ audientia ĩteremit Gustu quoqȝ sicut aspis surda que sputo suo quos tãgit ĩterficit: & tirus quos mordet & uipera ꝑemit. Tactu uero sicut serpens quẽ miles de quo Auicẽna dicit interfecit cũ lancea: & ex cõtractu lancee manus militis & totũ corpus fuerũt mortificata. & sicut piscis qdã q stupefactor uocat: de quo Galienus dicit ꝙ cum ĩtrat rete piscatoris manus & brachia stupefiũt in tm̃ ꝙ ĩsensibiles efficiũt. Odoratu uero sicut quidã fungi ꝑniciosi de qbꝫ dicit rasis ꝙ cũ euellũt a terra & odorati ĩterficiũt odorantẽ. Tercio mõ ꝯsideratur uenenũ q̃ntũ ad specificã drĩam q̃ drt spẽs a specie. & scd̃m hoc dixerunt om̃es medici & ph̃i nãles ꝙ uenenum aliud est quod facit operationem suam a qualitate sua siue a

complexione: & aliud qd facit hoc idē p uirtutē fluētem a tota specie quod medici formā specificā uocāt quod nihil aliud ē nisi meritum qd unūquodq̧ ↄpositū ex quatuor elemētis scdm maiorē & mīorē pporTionē ipoꝝ elemētoꝝ in ↄposito sortit̃ & meret̃ hr̄e ab īfluētibꝰ stellis fixis q̄ spēs īferioꝝ ↄpositoꝝ respiciūt & put ipoꝝ materię apte fluūt iuxta illud Virtutes stellaꝝ uehūt̃ īferius mediātibꝰ lineis pirāidalibus & rectis quę in lūie ipaꝝ stellaꝝ firmāt̃ qꝛ lumē p lineas diuersas uectū de stellis deptiat uirtutes specificas q̃s derelinqt ī ↄpositis scdm qꝛ ↄponētia meruerūt. et hoc ē quod rcte Auicēna dicit in canone qꝛ talis for̃ specifica aduēit rebꝰ post primam ↄplexionē elemētoꝝ ī ↄposito. Et qa ignoramꝰ ī eternū q̃ntitates & pon

dera elemētorum ī ꝯpositis: ideo tales formas ſpecificas aduenientes iuxta meritū talis & talis ꝓpositiōis ī ꝯpo ſitis neceſſe ē ignorare: neqȝ de ipiſ plus ſcire poſſumus niſi quantū ꝑbet hōim expientia: & ꝓpterea ī talibꝰ pluſ ꝯferūt expti q̄ rōnales medici ſicut bn̄ ī ꝓhemio methaphice Ari ſtoteles dicit. Venenū ergo quod a q̄litate ſola facit opationē uariatur ſcd̄m diuerſitatē q̄litatū. Nā aliud calidū: aliud frigidū: aliud ſiccū: ali/ ud hūidū Calidū qdē duobꝰ mōis. īterficit qa aut calefaciēdo corodit īteriꝰ aſſumptū uſqȝ ad cor: & extra appoſitū uſqȝ ad medullā oſſis: & ſic īterficit ſoluēdo ꝯtinuū quale eſt le pus marinus. Aut calefaciēdo īflam mat: & ītus exteriuſqȝ ad cor: & ſic īterficit ſubām cordis ſupflue inflā mando: ſicut euforbiū & elleborus.

Frigidū uenenū similiter interficit duobꝰ mōis.s.aut stupefaciēdo ꝓp ter maximā eiꝰ frigiditatē usqꝫ cor reddat īmobile: & hoc ē tale quale ē opiū: aut opilando uias anhelitus & claudēdo ita ꝙ q̄si anhelare nō pn̄t & usqꝫ ad cor auferāt ābelitꝰ: & hoc tale q̄le est plūbū ustū. Siccū uero uenenū īterficit duobꝰ mōis. s.aut ꝯsumēdo hūidū sanguinē cordis et q̄si in crustā ꝯuertēdo: & hoc tale ē quale ē calx nō extīcta & colcotar aut sepando ꝑtem a ꝑte donec oīa m̄bra usqꝫ ad cor & in mīmas ꝑtes nō liq̄fiāt sed soluēt: & hoc facit tale quale est realgar. Humidū uero uenenū dicūt q̄dam nō īueniri: q̄m nō ascendit hūiditas ad q̄rtū gradū & quartus gradus uenenosā reddit q̄litatē q̄m corruptiuū ē & mortale sed Galie. narrat de uno quē ī sōno

serpens quidā momordit & excitatus nō ualens surgere tractus p manū remāsit caro corrupta & putrefcā sup terrā & ossa denudata appuerūt un ex putrefactōe occulta & facili carnis solōe pbat Galie. uenenū eē hūidū: ex hoc genere scdm aliquos argētum uiuū uidet eē uenenū qd solū hūidū in qrto gradu eē fatent sed uenenū qd a tota specie soluē te uirtutē siue a tota substātia siue a forma specifica ē interficit nō qa calidū neqz frigidū neqz siccū neqz hūidum sed qa tale. qa oppositā hēt uirtutē ad uitam hōis & sanitatē & id uenenū ī qcūqz puitate sumptū ita etiā ut sensū intus fugiat īterficit multiplicādo seipm qm qcunqz hūiditatem nrī corpis īuenit ipam statī ī uenenū ɔuertit & hoc uirtute sue spēi & tale est qle ē napellus.

De unoquoq; ueneno in speciali. Capitulũ terciũ.

VEnena minerę specialia & plã tarum & aĩaliũ non nisi nota & famosa dicemus: ne occulta nar/rantes uirus in angues adiiceremꝰ ob eam eius solam causam ut p̄uisa minus lędant: aut nunq̄ lędant. hęc scribunt̃ non ut alios lędere docea/mus. Mineralia igit̃ uenena quędã sunt a natura: quędam ab arte ꝓcu rata. A natura quidem quę in uen/tre terrę generant̃ & horum unũ ẽ argentũ uiuũ: quod intus assumptũ qñq; ĩterficit sua humiditate putre facere faciente humiditatem cordis naturalem. qñq; autem ĩterficit sua frigiditate actuali congelante cor. Cuius signũ est ꝙ quidam apoteca rius cum de nocte tp̄e magni ęstus

ſitiret temptans inuenit ampulam
plenam argento uiuo quod bibit
& mane inuentus eſt mortuus et
inuenientes argentum uiuū exire
de ano: anotomiſatus fuit & inuen
tus fuit ſanguis circa cor coagula
tus et ipſum cor ſimiliter. Inuene
runtq; in ſtomacho fere librā unā
argenti uiui · Aliud eſt argentum
uiuum : quod fit ab arte alchimię
ſublimatū in alludel: quod eſt uas
alchimiſtarum. & iſtud eſt deteri9
& magis perniciosum q̈ naturale.
quoniam minerale ſępe per uen/
trem ſecedit: uel ſponte: uel cliſte
ri. ſed ſublimatum aſſumptum in/
terius corrodit inteſtina: & apoſte
mat cor. & retinetur urina. et pro/
hibetur eius exitus. & moritur. Ex
tinguitur etiam argentum uiuum
cū forti admixtiōe ſaliuę hominis

donec difpareat. Quod si proieceris super ipsum aquam feruentem et redierit ad primam dispositionem non est extinctum: et hoc deterius est q̃ purum uiuū: & minus malū q̃ sublimatum. Secundum uenenū quod est a natura minerę est gipsum: quod intus assumptum sua frigiditate coagulat sanguinem & inspissat spiritus: & inducit difficultatem anhelitus: & deinde morit̃. & hoc datum crudum in potu tritum. coctum uero non est uenenū sed medicina stiptica ualde. nascit̃ autem in uenis terrę montosę.

Terciū est ęs quod metallinam habet naturam: compositum ex argē to uiuo & adurente sulfure ad formam tuberis deducēte: quod quidem cum per fabros percutitur & malliat̃ scorię quę cadunt & datę

in potu uenenant et uentrem forti
ter soluere faciūt. & hoc medici uo
cant tubel ęris. inde etiam uinum si
reponatᷓ in uase ęneo aut cupri aut
electri & bibatᷓ: uomere facit. Terci
um est scoria ferri eruginosi: & ipā
erugo: quę intus assumpta adheren
doītestinis exiccat humiditates &
corpus & senectam inducūt. i. quan
dam ęgritudinem quam medici ma
rasmum uocant. Vtunᷓ autem medi
ci scoria ferri consolata in curatōne
multaꝝ ęgritudinū Quartum est la
pis magnetis: qui assumptus intus
melancolicum & lunaticū & pręsti
giatum facit recipientem. Vtuntur
autem eo medici cōsolato cum aliis
medicinis in curatione melancolię.
Est autem lapis iste duaꝝ specierū
Vna est quę trahit ferrum uertens
illud ad polum septētrionalem ubi

dicitur esse minera magnetis. Alia ẽ
quę trahit carnes humanas uertẽs
tractum uersꝰ polum meridianum
ubi dicitur esse minera ipius. Hęc
aũt trita & data in potu ulcera cõ-
trahit & in globum reddit. Quintũ
est lapis armenius qui rubeus est &
assumptus intus si non est lotus se
cundũ doctrinam medicoꝝ est ue-
nenũ uomitiuũ. & eo utunt̃ medici
in cura melancolicę passiõis. Sextũ
est lapis stellatus: quem medici uo-
cant lasuli qui si non fuerit lotus da
tusq̧ in potu subuertit stomachum
& dolorem intestinorum facit. quo
utuntur medici contra quartanam
Septimũ est arsenicum siue auripi
gmentum: quod est de specie gipsi
ut dicit albertus ꝙ caliditate & sic-
citate sua & perniciosa natura uene
nũ est pessimũ putrefaciẽs & ualde

mortificatiuū. sed si sublimet̄ scd̄m alchimiam ī uase aludel est pessimū uenenū intus assumptū & si sepius sublimet̄ efficitur albissimū. & tāto deterius efficit̄ uenenū. Venena uero que per artem fiunt Litargiꝝ quod ex plumbo fit fuso in olla cū testis olle fractis: quod assumptum intus facit intestinoꝝ stipticitatem Sic & cerusa & calchucechumenon quod quidem corrosiuum est & uenenum & mortale. Est & plumbum ustum quod fit ex sulfure & auripigmento quod est uenenum opilans & interficiens suffocando. Est & asurum quod fit ex lapide lazuli quod est uenenū exiccatū. Est & realgar quod ex sulfure & plumbo fit corrosiuū existens uenenū intus assumptum. Vegetabilium uero uenena quedam sunt sucus herbarū. quedā

uero ſemina ipſarum. Sucus qdem
citutę.et ſucus titimalorū.et ſucus
cucumeris aſinini.et ſucuſ uſneę.et
ſucus bothormarien.et ſucus cori/
andri.ſucus mandragorę. et ſucus
papaueris nigri : de quo opium fit.
et ſucus corigiolę lactantis:de quo
fit ſcamonea. et ſucus apii riſus. et
ſucus cerutę.i.giraſolis.et ſucus na/
pelli et ſucus oleandri.et ſucus me
zereon. et ſucↄ ellebori nigri.et ſu/
cuſ alfęſirę.i.uitis albę.et ſucus bri
omię i.cucurbitę ſilueſtris.
De fructibus uero ſunt cornua olę
andri.et cornua bedeguar.et ana/
cardi.et nuces.et auellanę rancidę.
et nux uomica . et cologntida.quę
ſolitarię fiunt.nata in arbore ſua et
ficus pharaonis. et poma mandra/
gorę. Semina uero ſunt iuſqamus
et cocognidii. et baccę lauri rācidę

et catapucię.et semen urticę. et se men papaueris nigri.et semen elle/ bori.et semen citutę.& semen cori andri humidi.& semen serpentarię que omnia comesta uel bibita aut perimunt modis supradictis: aut in firmant corpus & alterant. De ani malibus uero sunt quędam de cere bris ipsorum.quędā de caudis.quę dam de sanguine.quędam de saliua & sputo.quędam de fellibus.quędā de toto corpore. In cerebro quidē gattę uenenū est perniciosum faci ens hominem amentem. Similiter ī cerebro uespertilionis.In cauda ue ro cerui uenenum est pessimū:pro/ pter quod uenatores extremitatem caudę cerui quando uolunt ceruū comedere abscindunt. Similiter in cauda scorpionis & rutelę & uespę

& apis & exanguinm animalium et quorundam serpentium. In sanguĩe uero sicut in sanguine bouis ueteris. & in sanguine buffõis & eius sputo. et in sanguine hominis colerici ruffi in furia positi. et in sanguine menstruo. et in sanguine leprosi.

In sputo uero siue in saliua hominis ieiuni non ad hominem sed ad scorpionem & serpentem. In sputo buffonis. & sputo & saliua uiperę. quę cum coire uult cum pisce uenenũ deponit in littore sup lapidẽ quendam: deinde rediens suum colligit uenenum. Et in saliua et spuma canis rabiosi. et in saliua gattę. simeę. et muris et hominis ieiuni facientium morsum.

De fellibus uero sicut est fel leopar

di quod est uenenum a forma spe/
cifica statim pariens.
De toto uero corpore sicut sunt cā
tarides.et salamandra. De quorum
omnium summa dictum est ꝙ aut
a qualitate: aut a specie interficit p̄
dictum uenenum.

Ad sciendum scđm quem mo
dum uenenum interficit aut
nocet. Capitulum .IIII.

OMne nanqȝ uenenum inq̄n
tum est uenenum oppositā
habet qualitatem corpori
nostro. Hęc autē oppositio magnū
dubiū facit quō & qua uia uenenū
ad cor hominis transitum patiatur.

Nam aut uenenum trahetur a corde ſicut ferrum a magnete aut ipm̄ tranſibit ad cor . aut utroq; modo: corde ſcilicet attrahente & uenēo currente. Quod ſi nullo prᵉdictoꝝ modorum erit aſſerere relinquetur ꝙ nullo modo uenenum ad cor tiā ſire poſſit . et ſic ceſſabit oppoſitio uenēi ad ipſum cor. QVo poſito dicemus uenenum non eſſe peremptiuum cordis.cuius oppoſitum uidemus ꝙ aſſumpto ueneno ꝑnicioſo ut napello:ſtatim ſincopis apparet: quę paſſio eſt cordis & tremor cordis & pulſus:defectus:& omnia accidentia cordiacę paſſiōis. Propter quod ſciendum eſt ꝙ cor dum eſt ſanum ſicut & cętera membra nihil attrahit niſi ſanguinē ſibi conſimilē & ſpm̄ quoꝝ unū repōit in dextro

uētriculo cordis et alterum in sini/
ſtro. Quando uero infirmum eſt tra
hit ad ſe qualitatem contrariam ſui
nocumenti: ſicut quando eſt ſuper
calefactum attrahit ad ſe aerem fri/
gidū. & hoc facit. et ſanguinē frigi
dum per uirtutem naturalem attra
ctiuam ſui ſimilis dū ipm eſt in po
teſtate naturę et per appetitū ſen/
ſitiuū animalem quo unumquodq;
membrorum lęſum appetit deliciā
& ſentit conueniens & contrarium
ſui nocumenti. Venenū ergo ut cū
in nullo pticipet cum complexiōe
cordis: et natura ab ipo corde dum
ſanū eſt non trahitur: imo refugiet
illud tanq̄ inimicum oppoſitum: qn̄
uero cor eſſet infirmū ex appetitu
ſenſit: imo appeteret et traheret cō
trarium ſuę paſſionis. Et ſcd̄m iſtū
modum uenenū ueneno curat̄. Nā

quando aliquis uenenum assumpsit puta opium: quod ĩfrigidando corpus usq; ad cor: et deinde coagulando sanguinem corde ex quo mors ĩtroducitur anteq̃ cor sensum amittat ex frigiditate opii sentiens nocumentum desiderat medicinã calidam. Et si detur castoreum quod de se est in genere uenenorum ip̃m castoreum cor trahet mediante appetitu sensitiuo non ut uenenũ oppositum substãtię cordis sed ut oppositum qualitatis male introductę per opium. Hęc aũt ratio non plus monstrat quando cor attrahit ad se uenenum: nisi sic quodlibet mẽbrorum ĩfirmum ad se trahat oppositã qualitatem. Preterea dato q̧ cor qñ sensit nocum̃tum uenẽi frigidi uirtute appetitus sensitiui appetat medicinã calidam et ip̃am ad se trahat

adhuc ſtat queſtio quomõ illud ue
nenũ primũ datum tranſiuit ad cor
Quare dicendum uidet̃ q̄ nullo mõ
cor ad ſe unq̃ uenenũ trahit.quoni
am neq̨ inquantum ſimile eſt cordi.
quia nullam ſimilitudinem cum ipo
habet.nec ĩquantum contrariũ.q̄m
cor nunq̃ fuit talis diſpoſitionis q̄
uenenũ eſſet oppoſitum illius. Nec
potes inferre ex hoc nullam eſſe op
poſitionem inter cor & uenenũ.q̄m
licet cor uenenũ non trahat. uene/
nũ etiam licet non currat. neq̨ etiã
utroq̨ modo contingat. Eſt tamen
dare alium modum quo directe ap
paret oppoſitio & ꝑemptio manife/
ſta . Nam uenenum quoniam acti
uum eſt a forma quam habet perni
cioſam & deſtructiuũ cordis:quic/
quid tangit in corpore humano:cõ
uertit in illam ſpeciem uenenoſam

et seipsum multiplicat inficiendo hũiditates nostri corporis in uenenosam naturam qua multiplicata augetur uirtus ueneni. Nam dicit̃ in geometria ꝙ gemĩata quantitas augmentat uirtutẽ. Vnde ex modico ueneno assumpto conuertente qđ tangit ad suum simile auget̃ uirtus & multiplicatur: ita ut de facili per modum continui corporis cuiꝰ extrema se tangunt attĩgit parum in quãtitate uenenũ ipsum cor quod etiam tangit cõuenit ad uenenum & ex eo tunc spiritus uitalis non habens debitum organum in quo resideat: cedit formę ueneni: & ęgrediens de corde dimittit cor & corpꝰ sine motu: Et hoc est mors. Cuius signum est ꝙ illud cadauer si comedatur uenenum efficit̃ comedenti. Est tamen adhuc sciendũ ꝙ artarię

cordis & ipi uẽtriculi cordis motu
dyastoles & sistoles .i.per modum
naturalem attrahendi & expellendi
quem hñt continuo quanto tempe
uiuit animal:attrahunt ad se circun
stantem spiritũ: ita ꝙ etiam artarię
quę ad cutem terminant̃ per poros
suos aerem exteriorem continentẽ
nos attrahunt usq; ad cor:& per eas
dem cor exsufflando expellit calo-
res & fumos: ita ꝙ si aer continens
nos fuerit uenenosus & pestilẽtialis
per ipsas artarias motu dilatiõis at-
tractus cor inficit: & iñ ęgritudĩes
pestilentiales contingũt non ꝙ arta
ria uel cor de sui natura uenenũ tra
bat:sed quia sub specie aeris & spi-
ritus attractus uenenosus uapor in
gredit̃.Et secundum hoc dixerunt
sapientes ꝙ est uenenum dormire

ſeu degere ſub arbore nucum & in ortis cauliũ & ſub umbra oleandri: et balneari in aquis ſub cuius ripis oleander et arbores uenenoſę creſcunt. Narrat enĩ Galienus de quodam qui ſe balneauit in balneo calefacto de lignis exciſis de cauerniſ ſerpentum: qui mortuus fuit ex uapore lignorum cum quibus fuit balneum calefactum infectum ueneni Et Ariſtoteles in libro de propriet. elementorum et planetarum dicit ꝙ tempore regis Philippi oẽs mercatores tranſeuntes per quandam uiam quę ad ciuitatem applicabat quando erant in parte illius uię in qua duo montes: unus hic: & alter hinc exiſtebant ſtatim moriebant̃. Et tũc Socrates pari fecit caueã uitreã in q̃ intrãſ ſe illuc iuſſit portari

et respexit duos serpentes. unū in uno monte & alium in reliquo exis tentes. qui aerem illius loci inficie bant: unde transeuntes moriebantur: Ruffus etiam dicit ꝙ antiqui re ges fecerunt puellam nutriri na pello: ut per eius anhelitum et amplexum cum ea coeuntes morirēt Similiter in sentinis nauiū et in ca uernis profundis et in locis inhabitatis. et in locis fetidis propter aerem attractum habitantes uenenātur. dicit nanqꝫ auicenna in capitu lo primo ꝙ nulla res est magis inimica caloris innati & cordis q̈ꝫ magnus fetor a quo subito spiritus uitalis a corde recedit: et quāto com plexio cordis et materiaꝝ alicuius hominis calidior fuerit et rarior tā to citius uenenum tam bibitum q̈ꝫ respiratum perimit et occidit: quo

nium calidum cor plus attrahit q̄
frigidū de anhelitu:et uie latiores
sunt in artariis calidi cordis q̄ fri/
gidi ita q̄ iusquiamus passeres non
occidit propter stricturam uiarum
ad cor: Hominem autem sic quia
latiores habent uias per quas faci
lior est transitus spiritus uenenati.
et quanto uenenum de sui com
plexione est calidius tanto deteri
us efficitur:dato in homine calidi
ori. quia utriusq̄ caliditas se iuuat
in unum effectum. sed exhibitum
in frigidiori natura suum tardat ef
fectum. Verumtamen tanta posset
esse caliditas naturalis q̄ etiam ue
nenum calidum superaret et repel
leret. et ipsius nocumentum prohi
beret: aut mortem . et inde est q̄
multi homines uenenati uno cibo
et eadem quantitate in eadē cena

aliquis moritur. et aliquis euadit. et aliquis excorticatur uel infirmatur: ſicut ego quãdoq̧ uidi in quadã cena fuiſſe q̃tuor uenenatos comedentes ſinguli ferculum uenenatum quorum unus fuit mortuuſ ſtatim. alius euaſit omnino. reliqui duo infirmati fuerunt ad mortem qui uero euaſit animoſus erat et calidi cordis: qui uero mortuus fuit minus calide complexionis. qui uero infirmati fuerunt calidiores erant natura q̃ ille qui migrauit. & minus q̃ qui euaſit. hoc autem nõ alter eſſe poteſt. niſi quia calor naturalis qui mouet ad formam uite reſiſtit inquantum poteſt calori accidentali tam febrili q̃ calidi ueneni q̃ etiam calori aeris peſtilentiali et calori exitus. et diez canicuları

um qui omnes calores mouent ad
interitionem et dissolutionem com
positoꝝ. unde auicenna dixit in ca
pitulo primo ꝙ nihil est quod resis
tat malis qualitatibus et calori fe
brili plus q̃ calor innatus adeo ꝙ
etiam uenenis calidis repugnat.
non complexionaliter sed formali
ter. quia calor naturalis informato
est regulatus ab anima nostra que
mouet ad uitam mediante calore
naturali tanq̃ suo instrumento. et
ideo dicitur ꝙ omne opus nature
est opus intelligentie id regentis.
unde signanter natura dicitur de
calore tam a philosophis q̃ a medi
cis cū dicunt calor naturalis et nō
frigiditas naturalis: et ꝓportionat̃
ut dicit dorachius astrologus ad
alcotbodeū .i. ad constellationē et

locum celi qui dicitur dator uite.
Venenū uero frigidum datū in cō
plexione hominis frigidi frigidita
te utriusq̧ citius perimit q̃ datum
in cōplexione calidiori. sed si uene
num fuerit de illis que a tota spe-
cie interimunt ut est napellus et
eius gumi et fel leopardi et tirus :
tunc cōplexio bibētis uenenū nihil
impedit uel ↄfert nisi pro tanto q̧
in calido homine uie sunt latiores.
ad transitum. in frigido strictiores.

Cap. quintum.

¶ De precustodia et cautela ne aut
uenena propinentur. aut propina-
ta non noceant.

Oportet suspicātem aut timen
tem uenenosam potionē. uel
cibum ut utat̃ regimīe duplici· Pri
mum est defensio cū cautela: Secū
dum ē destructio assumpti ueneni

cū uirtute ·defensio uero cum cau
tela est ut ante comestionē sue mē
se corā suis ferculis & potibus sint
res discernētes et significantes fo
re uenenū si fuerit.et hoꝝ unū est
sicut cornua serpentis que sudant
in aduentu scilicet napelli et tyri.
et fellis leopardi.et nō in alioꝝ ue
nenis. Et aliud ꝙ est lapis quidam
noīe prassius qui est matrix et pal
latiū smaragdi.quia in ipso inuenit̄
Est aūt uiridis habens uiriditatem
spisiām sicut prassiū. et inuenitur
aliquando cū rubeis guttis.et ali
qn̄ cum albis:expertum est ꝙ ꝑser
uat reges a uenenis. nā si lapis ille
sit in mensa in qua uenenū ponit̄:
ad presentiā ueneni nitorem statī
emittit.et ipso ablato nitor reueīt.
De hoc lapide dicitur in epistola es
culapii philosophi ad octauium ꝙ

ipſum timet uenena et prelia·unđ
et alexander macedo in preliis ſe/
pe habebat:Cunq; de india reuerte
retur ſe lauans in eufrate depoſito
cingulo·in quo lapis erat ſuſpēſus.
ſerpēs quidam illū morſu abſcidit.
uomuitq; illū in eufratē.et de hoc
ariſtotilē dicūt mentionem feciſſe
in libro de natura ſerpentū. aliud
eſt etiā quod ſcriptū eſt in libro re
gum. Perſaꝝ q; ſi ſculpere feceris
in lapide ematitis uirū genuflexū
cinctū ſerpente cuius caput tene/
at dextera manus et caudā ſiniſtra
poſuerisq; lapidem hunc in aureo
annulo.et ſub lapide poſueris radi
cem ſerpentarie tritam. portaue/
risq; hunc annulum ab omni uene/
no preſeruat. quodquidē ego quā/
doq; preparari feci.et ad predictū

usum seruari: Caueant etiam qui
ne uasa quibus ipsorum uinum de/
fertur uel tenetur stent discopta
in celariis uini. nec uinum discoo/
pertum: quia naturaliter omne ani
mal uenenosum lambit uinum et
uasa uini: et quandoque in eis suffoca
ta sunt inuenta. Caueant etiam fer
cula et potus et confectiones sa/
pores habentia dulcissimos. quia
in istis consueuerunt celare uene/
num. Smaragdus etiam optima
quam si buffo intuetur expertum
est quod ipsius oculi crepitant ad pre
sentiam ipsius si teneatur in mensa
uenena debilitat. si in ore tenea/
tur. uenenum uirtutem inficiendi
dimittit. et si detur trita in potu post
uenenum poptime a morte liberat:
et sit eius quantitas scrup. ii. quod

ego quandoq; expertus sum. et A
uenzoar hoc inuenit. ut in libro
translato pape Bonifacio scriptum
est. Comedat etiam ante omnem
cibum castaneas cum ficis siccis.
aut rutam cum auelanis et nuces
uirides cum ruta. aut siccas nuces
cum ficis siccis. aut calamentum
recens uel siccum in fritellis. aut
radicem dictami turtam et cum ui
no potatam precauet etiam ab om
ni ueneno bibisse ieiunum ciatum
uini puri optimi in quo tempore
musti in una mensura duo serpen
tes uiui fuerint suffocati: pseruat eti
am qđ est expertū ut omni manē
accipiat dragmas duas de tiriaca.
que dicitur de terra sigillata. fit au
tem sic. recipe baccharū lauri drag
mas quatuor. terre sigillate drag.

Nota

unam. terantur et cum melle dis/
pumato lib. i. conficiatur et repo/
natur in uase uitri. et sumatur ex
ea inuicem drag. due: Destructio
uero assumpti ueneni fit ita: Nam
si scitū fuerit de specie ueneni tūc
destruatur per medicinam propria
tam illi ueneno que bezoar uoca/
tur: et de hoc ego singulare faci/
am infra capitulum ad cognoscen
dum unumquodq; uenenum per
signa propria. et ibi docebo uirtu/
tes bezoarticas. Si uero ignoratū
fuerit uenenum: aut medicus fue/
rit absens. et dubitatum fuerit de
ueneno cuiuscumq; fuerit speciei:
tunc statim butirum et aqua cali/
da simul dissoluta bibatur et coga/
tur euomere: et post uomitū cum

butiro iterum uomere cogatur cū aqua melle: et mundificato ſtoma/ cho ſtatim tiriaca magna exbibea tur cum decoctione uini: in quo bulite ſunt radices dictami. et ſit tiriaca drag duc. et uinum uncie . due et non comedat uſq ad ſeptē horas et tunc nutriatur rebus uen toſis cum ficis et uuis paſſis et aue lanis. et iure galline pinguiſſime: uel agni annalis uel edi: quod ſi in inteſtinis ardor uel dolor ſentitur cliſtere iniciatur factum cum aqua mellis: diſſoluta cum adipe anatis uel galline: et proiecto cliſteri iterum diſſericetur cum lacte ouino calido quo ꝓiecto cibetur iure ſupradicto. ſi uero adhuc morſus uel dolor in ſtomaco uel inteſtīs remāſerit tūc

modicum balsami dissoluti in lac-
te circa unum ciatū detur in potu
Hec enim liberant uenenatos si
cito adbibeantur que dicta sunt.
Si uero morsus aut gladius fuerit
uenenatus. statim supra morsum
aut supra uulnus gallina uiua euis-
cerata supponatur et reiteretur ui-
ua. aut ore alicuius schlaui uel ser-
ui sugatur locus. et os serui ablua
tur sepe cum uino in quo dicta-
mus fuerit coctus. deinde tiriaca
magna loco supponatur. et cum ti
riaca fuerit exsiccata iterum alia
recens ponatur. donec locus non
plus tiriacam desiccet. Si uero lo
cus morsus: siue uulnus uenena-
tum fuerit siccus: tunc tiriaca
non apponatur: sed loco tiriace
lactucella super uulnere alligetur.

et innouetur totiens quoad locus fuerit humectatus: et tunc sanitas erit introducta. quantum enim tiriaca exsiccat. tantum et lactucella humectat amplius. Intelligat ues⸗tre reuerentia sanctitatis ꝙ septē sunt herbe, quarum cuiuslibet na⸗tura uniuersalis, cuius interest spe⸗ciem cuiuslibet plante singulari et specifica uirtute dotate non a com plexione elemētari. quia calida uel quia frigida; uel quia sicca uel quia humida. sed quia talis et a natura: uel mediante stella sic dotata do⸗nauit uirtutem liberandi a ueneno sis cibis et potibus et letali uene⸗no ex uulnere siue morsu. ¶ Prima quarum est hipericon. que alio no mine herba dicitur pforata. quam Achilles oraculo Apollis in exerci

hipyron
Simi
pforata.

tu troianoꝝ dicitur īuenisse ut ait plinius. Secunda est uincetoxicum Tercia Enula quarta rafanus. quinta dictamus. Sexta aristologia longa et rotunda. Septima lactucella quarum unamquamq; dicitur equipollere tiriace: ita ut uulneribus uenenosis succus alicuius predictaꝝ datus in potu uulnera ueneno infecta purget et saluet. et per istum modum omnes antiqui talia curabant uulnera antequam tiriace haberent notitiam: Morsus uero ab animalibus uenenosis curat quelibet predictaꝝ tiriaca et morso loco supposita. Venena uero bibita curat puluis factus ex qualibet p̄dictarum. et datus in potu cum uino: uel aq̄ mellita. Dicit p̄terea Auicenna ꝙ stercus galli bibitū cū aq̄

ſtatī p̱ uomitū oē uenenū educit: Et lac aſine comeſtū prohibet uirtutem profundari ueneni. ita φ in quo prandio uel cena aſine lac fuerit bibitum uel comeſtum nullum preter napellum poſſit nocere uenenum. Tiriaca autem omni ueneno complexionali et ſpecifico et napello directo opponitur et contrariatur ſecundum totam ſpeciē. id eſt ſecundum bonam permixtionem medicinaꝝ que intrant cōfectione artificiali tyriace qua reſultat quoddam diuinum et formale deſtructiuum omnis ueneni:ut infra in ſpeciali dicetur. detur autē de ipſa untia due uel tres tribus diebus continuis.quia toxicum reſoluit.et ſudorem prouocando liberat. Terra etiā ſigillata aut in comeſtōe aut poſt comeſtōem bibita

uel comesta hanc habet proprieta
tem: q si uenenum inueniat in sto/
macho ipsum per uomitum expel
lit. Si uero post eam uenenum ex/
bibeatur nunq̃ permittit per cor/
pus perambulare ita ut denique cor
defendat. et eius humiditates cus/
todiat. quare reges et principes de
partibus orientalibus et meridiona
libus ubi scilicet exhibendi uene/
na clamdestine ut omnes moriant̃
hec pernicies nephandissima peta
tur. accepit originem et inualuit
cottidie usque nunc semper in suis
cenis et prandiis terram comedũt
sigillatam: et ideo sigillo regum ta
lis terra sigillabatur. inde terra sigi
lata est uocata. nũc aũt periit fides
sigillorum. quoniam tam in legalis q̃
elegans ad nos sigillata portatur.
et est sciendum q Ras. et ipsa ex/

perientia hoc teſtatur. Dicitur in li
bro diuiſionum ꝙ ad uenenum na
pelli parum tiriaca aut nihil pro
deſſe uidetur . qua propter ad ali
ud remedium prorſus eſt confugi
endum . et non tam in pauco tem
poris ſpacio in quo neceſſe eſt na
pelli uirtutem ne ad cor tranſeat
impedire contempnere artem me
dicine in ſpecie tiriace quod eſt
quia ſi non citiſſime impediatur
moritur homo in uno die uel in tri
bus . ſed de hoc infra dicetur ubi
ſingulares medicinas ad ſingulare
uenenum inducam:

Cap. vi.

De ſignis et curis cuiuſlibet
ſingularis ueneni propinati
et primo de argento uiuo.

Capitulum vii.

Ille qui argentū uiuū sumpserit. dolorem patietur intestinorum et laterum aut grauedinem: et ad ultimum perducit ad epilensiam uel ad apoplexiā. et tūc cadit & interficit quod si fuerit extinctum uel sublimatum corrosionem facit intestinorum. et morsuram et fit grauedo lingue et stomachi: et apostematur cor et moritur. et eius cura est clistere cū adipe anatis uel butiro. et deinde reiteretur cum aqua mellis. et si fuerit creditum ꝙ fuerit extinctum uel sublimatum uomitus prouocetur. et hoc statim antequam ad intestina descendat. quoniam tunc penitus intestina excoriaret. et sanguinem exire faceret. et tenasmon induceret: Tunc enim cum

cum clisteribus solum esset inten/
dere.et expedita argēti euacuatōe
erit attendendum ad accidētia de
relicta que tria esse consueuerunt.
Vnum mala complexio humida et
frigida in intestinis. Secundum est
debilitas cordis et tremor. Tertiū
uulnera in stomacho uel intestinis.
Et primo opponemus nos cum re
bus confortatiuis stipticis calidis
et de siccantibus. dabimus ergo
tunc mirram et castoreum decoc/
tam in uino.et saluiam & rutam tri
tam· et cum aqua in qua nuces ci-
pressi sunt bulite potui propinabi
mus: et ad secundum opponemus
nos cū exhibitōe diamargaricō et
diamusci amari.et tercio oppone;
mꝰ cū medicīs sigillātibꝰ uulnera
assūptis ꝑ clistere si fuerūt uulnera
ītestīs ī potu si fuerit in stomacho

et boꝝ ſumma erit trifera minor aut uinum rubeum in quo mirabolani cocti fuerunt. et ſi urina fuerit retenta ex potu argenti uiui tunc ponemus eum in balneo aque calide. et poſtea ſupponemus ueſſice ſpongiam infuſam in decoctōne iuniperi et ſeminis apii pluribus uicibus et dabimus in potu uinū puꝝ optimū in quo bulita fuerit radix ciperi et ungemus mentulā et teſticulos cum oleo rutacio et iunipero. et eius bezoar eſt coſtos. zcet.

De gipſo cap. viii.

Ille cui datum fuerit in potu gipſum habebit difficultatem anhelitus: et frigiditatem in ſtomacho: et ſtipticitatem uentris: et labia alba ut mortificata. et eius cura erit ut bibat aquam calidam butiro et euomat. deiñ bibat iteꝝ

aquam calidam cum melle: et euo-
mat. et postea detur sibi in potu
metridatum dragme due cum op-
timo uino. et si stipticus remansit
clistericetur cum adipe anatis. et
ungatur uenter cum oleo de cerua
et eius bezoar est stercus muris
tritum et bibitum. et detur ex eo
cum uino dragma una.

De scoria eris. Capit. ix.

Ille cui data fuerit in potu
scoria eris multum asellabit
aut uomet. et cum dolore
et punctione in intestinis et stoma
cho: et eius cura erit balneum in
quo bulita sint capita hircorū. uel
limace et dare in potu succū mēte
et ungere stomacū et uētrē cū o-
leo rosato calido. et eius besoar est
sucus accori bibat̃ drag. ii. cū uino

De Scoria ferri. Capit. x.

Ille cui data fuerit scoria ferri aut eius erugo exiccat cotti die et ueter adheret renibꝰ et ma/rasmū patit. et eius cura ē humec/tare totū corpus cū balneis ī qbus testudiēs sint bulite . et clisteriset ueter cū decoctōe pedū edoꝝ aut cū aq̄ maluauisci et ꝯmedeť butiꝝ recēs et iura pīguia. et eius besoar ē lapis magnetis tritus et datus in pillulis cū tantūdē de suco mercu rialis et blitis in modū pillulaꝝ et sit dosis magnetis ī uice dragmi.

De lapide magnetis. Capit· xi.

Ille cui datus fuerit lapis mag/netis nō ꝯsolatus efficiť luna ticus et melācolicus aut heroicus. et eiꝰ cura ē ut deť ī potu limatura auri et fragmēta smaragdi simulata s. cū uino et clisteriseť cū lacte oui no et oleo de amigdalis dulcibꝰ et

ē besoar eius smaragdus trita et da
ta ī potu tribus uicibꝰ ī ix. diebus

De lapide lazuli. Capit. xii.

Ille cui datꝰ fuerit ī potu lapis
lazuli nō lotꝰ patieť subuersio
nē stomaci et tristiciā et solicitudi
nē et eius cura ē bibere lac recens
mulctū asine oī mane usq; ad dies.
vii. et ꝯmedeř auiculas assatas ī spe
to et eius besoar est carabe tritū.
scrup. ii. et datū in potu cū uino.

De arsenico sublimato. cap. xiii.

Ile cui datū fuerit arsenicum
sublimatū patieť excoriatōnē
ītestinoꝝ et stomachi et arsurā et
dolores mordicatiuos et sitī et līg
uā bēbit exiccatā et expueř nō po
terit et demū sincopī patieť et eiꝰ
cura ē ut bibat butiꝝ cū aq̃ calida ī
q̃ seīa rapi sint cocta et euomat et
clisterileť et deīde cū oleo ď amig

dalis dulcibus omni die bis et ci/
betur iure galline pinguissime. et
eius besoar est cristallus trita sub/
tiliter et data in potu drag.i. cum
oleo amigdalis dulcibus et si nõ fu
erit sublimatum erunt accidẽtia re
missiora et cura eadem.

De litargiro. Capit' xiiii.

Ille cui litargiꝝ datum fuerit
in potu nõ poterit digerer̃ et
ꝑ uoĩtũ emittet q̃ĩ sueuerat ꝑ sece
ssũ et eius cura ẽ cura colice ꝑ cli/
ster̃ ĩiectũ fcm̃ ex aq̃ mellis et adi
pe gallĩe uel anatis et dare ĩ potu o
leũ amigdalaꝝ dulciũ et ꝯmeder̃ fi
cus siccas ante cibum et unger̃ sto
machum cum succo apii et uentrẽ
cum butiro et eius besoar ẽ semẽ
cherue tritum et datum in potu
dragmas duas.

De Cerusa. Capit. xv.

Ille cui data fuerit cerusa ī potu patietȝ uomitū albū ut cerusa & dētes nigros & dolorē uētris grauatiuū: & egeret sanguinē: & hēbit tenasmū. & ei9 cura erit uōitus ꝓuocatus cū aq̄ in q̄ sem ra ꝯe & atriplicis sit bulita. et deiñ clisterisare uētrē et cū brodio cauliū coctoꝝ et oleo sine sale et dare in potu metridatū aut tiriacā cum optio uino. Et eius bezoar est potus uini albissimi puri ꝓpe ībriationē.

De calcecumenō.i. uiride eris. Capitulum .XVI.

Ile cui calcechumenō.i. uiride eris datū fuerit in potu oblationē et suffocationē pulmōis et anhelitus hēbit et q̄si ñ poterit respirarē et patietȝ solōem ꝯtinuitatis in īterioribꝫ et uulnera et ulcera in ītestīs et pūctiōes corrosiuas. et eius cura

erit ſtatĩ cũ uõitu ꝓcurato cũ buti
ro et aq̃ calida et ſępe reiterato. et
deiñ iiicere cliſtere ſcm̃ cũ lacte aſi
nĩo et oleo de ãigdalis dulcibus et
deiñ dare in potu de terra ſigillata
drag.i.cũ uĩo albo.& deiñ ſi ñ ꝯfert
fiat balneũ ĩ tina ubi ſit oleũ oliuaꝝ
ĩ tãta q̃titate ꝙ ñ attĩgat ad ſtõacũ
& eius beſoar ẽ corallus rubeus tri
tus & datus ĩ potu cũ uino drag.ii.

De plũbo uſto ca.xvii.

QVi dat̃ plũbũuſtũ nõ põt loqui
& morit̃ ſuffocatuſ:& uox eius
ñ audit̃ niſi ſicut plũbũ:& eiꝰ labia
& lingua plũbĩa ſunt.& eius cura ẽ
dare tiriacã magnã drag.ii.oĩ die uſ
ꝙ ad.v dies cũ aq̃ mellis:& ĩduere
pelles uulpĩas uel ouĩas nouas:et in
traſ uentrẽ mulę uel aſinę calidę:&
reiterare ĩtroitũ ſępe.& eiuſ beſoar
ſũt grana citroꝝ mũdata & trita &

dati in potu cum uino cocto dulci drag ii.

De asuro minio aut zenabrio. Capitulū. xviii.

QVi datꝰ asurū aut miniū aut zēabriū patietꝰ uōitū et ueneris stipticitatē & ī uōitu discernetꝰ p colorē unūquodqꝫ ipoꝝ. & cura oīm p dcōꝝ ē eadē. detꝰ ergo ī potu butiꝝ cū aq̄ calida in q̄ seia rapi sit bulita. & euōat post uōitū spōtaneū: deiñ clisterisetꝰ cū aq̄ mellis & oleo. & eius besoar ē sp̄piū qd fit de ebore ɔbusto datū ī potu cū uīo drag. ii.

De realgare Cap: xix.

QVi datꝰ realgar in potu patietꝰ sitim & exestuationē et exiccationē et ɔsumptōem hūiditatis ita q̄ nisi ei succurratꝰ: aut moritꝰ aut pal

ticus et ɔtractus remãebit. Ego ui di & curaui iuuenẽ cui datũ fuit cũ epate porci aſſato realgar tritum & ꝯuaſit mortẽ ab eo et remãſit circa omnes iuncturas quaſi ĩmobilis ex nimia ſiccitate. et eiꝰ cura eſt uomi tus cum butiro et aqua calida ſępe iteratus et cliſteria cũ lacte aſinino iterata et clare ĩ mane in potu omi die uncias.v.de lacte aſinino:et ci bare eum biconibus pinguibus et ungere totum corpus ex oleo de a migdalis dulcibuſ et ſedare ſitim ip ſius cum iuleb. Et eius beſoar eſt o leum de nucellis pini datũ in potu ſtatim uel in prima die unci.iiii.

De Cituta Cap. XX.

ILle cui datus fuerit in potu ſu cus citutę ſtuporem et ſenſum perdet. Ex eo Socrates ab Atheni

ensibus fuit īteremptus. Et eius cura est in potu sumere tiriacā dra.ii. distem patam cum decoctione diptami Et eius besoar est gentiana trita et data in potu drag.ii.cū uino.

De suco titimaloꝝ ca.xxi.

ILle cui datus fuerit sucus titimaloꝝ patietur fluxum uētris et uomitum et accidentia colericę passiōis. Et eius cura erit tiriaca magna cum uino in quo diptamus fuerit bulitus Et eius besoar est muria trita et potata cum uino drag.i.

De suco cucumeris

Ille cui datus fuerit ī potu sucꝰ cucūeris asinini patiet̃ excoriationē in gutture & solōem uētris & dolorē intestīoꝝ et eius cura ē tiriaca magna cū decoctiōe baccaꝝ lauri et melle drag.ii. Et eius besoar ē

ſucus mentę uncia una.

De ſuco uſneę.ca.xxiii.

Ille cui ſucus uſneę datus fuerit patieť decurſū hūiditatū ſup/ fluaꝝ ad os et guttur ita ut ſtrāgu lari uideať.ꝓpter qđ hęc herba ſtrā gulatrix ab Ipocrate lupi uocatur. ſtrāgulat.n.lupos ipām comedētes Et eius cura ē ſumere ī potu de ter ra ſigillata ſtatī.drag ii.cū aq̄ calida et ęuomere.& deiñ poſt illud accipe de tiriaca.z.ii.cū uīo decoctōis gē tianę.eius beſoar ē ariſtologia lōga

De radice botormarien. Cap.XXIIII.

QVi dať in potu ſucus aut radix bothormarien patieť ſtrangula tōem et q̄ſi ſuffocatōem.ꝓpter qđ

uocat panis porcoꝝ. et eius cura est baccę lauri tritę dra. ii. darę ĩ potu et eius besoar ē pip album tritũ. z. ii.

De suco coriādri ca. xxv.

QVi sucus coriādri dat̃ patiet̃ q̃si destructionẽ ĩtellectus ac sicut ebrius uideat̃ & tādẽ morit̃ stupide & eius cura ẽ tiriaca magna. z. ii. cũ optĩo uĩo. & eius besoar ẽ herba q̃ dr̃ uincetoxicũ data ĩ potu. z. ii.

De suco mādragorę. ca. xxvi.

QVi dat̃ ĩ potu sucus mādragorę aut poma eius aut radix eius rubore in facie & oculis & stuporẽ in m̃te & m̃tis alienatõem & amentiā & somnũ ꝓfundũ patiet̃ et eius cura erit sumere ĩ potu statĩ tiriacam magnā dispatā cũ optĩo uĩo et tardare comestionem per diem unam et bibere optimum uinũ purum: et odorare acetũ forte. Et eius besoar

ē radix rafani comeſta oīni die uſqꝫ ad tres dies cū pane et ſale.

De ſuco papaueris nigri ca xxvii.

QVi dat̄ ſucus papaueris nigri pati et̄ ſtuporē mētiſ: dormitatiōem et hebetiā ut illi q oleū cōedūt. et eoꝝ cura ē bibere tiriacā magnā et aya caſtoreū et oppopirā aut ɔfectionē de anacardis dragmas duas cū uīo Et eius beſoar eſt alliū crudum.

De Opio Cap xxviii.

QVi dat̄ opiū in potu ſi cogat̄ uomer̄ apparebit odor opii ī uōitu et erit ebes et piger et dormitans abſqꝫ ſenſu et nō intelligēs neqꝫ ſētiēs. et ſi nō ſuccurrat̄ ei morit̄. Et eius cura ē altiſſimū uinū et fricare extrēa cū nitro et ſapone et ꝓuocare ſternutatiōnē cū pipe ītromiſſo in nares. et eius beſoar eſt caſtoreū tritū et datū ī potu cū uīo drag. ii.

De succo Scamonee: Cap. xxix.

ILle cui succus scamonee datus fuerit in potu patiet cordis defectū et sincopī et sitim. et extuationē et dissenteriā. et febrē. et eius cura ē potar aquā ordei sepe et ingredi balneū aque tepide. deinde post illud bibere sirupū rosaꝝ et buglossaꝝ tota die et ꝓuocare somnū et odorare nenufar. et rosas et mirtū et cibari cū cibo facto cū sumach. uel uerbenis et emplastrar uētrem et stomachū. cum pulpis citonioꝝ. et eius besoar est erba q̄ uocat ribes et eius sucus.

De apio risus. Capit. xxx.

ILle cui datum fuerit in potu apium risus facit hominē extra mentem et continue ridet. propter hoc uocatur apiumrisus.

et eius cura ē ꝓuocarī somnū cū po
tu boni uini inebriāti; et eius beso
ar est succus melisse cū aceto da/
tus in potu.

De succo Cherue. Capit xxxi.

Ille cui sucus cherue datus fue
rit ī potu patiet̄ uomitū ↄtinu
um et dolorē uētris. et eius cura e
rit tiriaca magna data ī potu drag
me due. cum uino optīo calido. et
eius bezoar est ypericon.

De suco Napelli. Capit. xxxii.

Ille cui sucus napelli siue eius fru
ctus siue eius subā datus fueīt
ī spatio unius diei aut triū morit̄. et
patit̄ añ hoc sincopī et defectū cō
cis et denigrationē et defuscatio/
nē paulatine oīm mēbroꝝ. et dein
de tumet totū corpus et oculi eius
fora ꝓminēt. et linguā in ore cōti
tinere non potest. Succurratur

ergo instāti dando terrā sigillatam
distpatā cū butiro et aquā et euo
mat et statim exhibeat̄ smaragdus
optīa trita.drag ii. cū uino et sup
cor ponat̄ siricū tīctū ī grana īfusū
ī suco buglosse et aq̄ rosata et rei
teret̄ & deīde serui sugāt cū ore ex
tremitates corpis sed ipi morietur
nisi acceperīt de smaragdo et eius
besoar ē mus q nascit̄ ī radice na/
pelli. exiccat̄ et datur ex eo ī potu
drag.duas. Capit. xxxiii.

De suco oleandri.

Ille cui sucus oleandri et eius
cornua uel eius cortex data fu
erit ī potu patit̄ sincopī et tribu
lationē cordis et anxietatē. et eius
cura ē sumer̄ diacastoreū datū ī po
tu dra.ii.et eius besoar ē granū iu/
niperi tritum in quātitate dragma
rum duarum cum uino.

De ſuco Meſereon. Cap.xxxiiii.

ILle cui ſucus meſereon datꝰ fuerit in potu patietur flux/um uentris et ſitim et anxietatem et excoriationem inteſtinorum: et eius cura erit ſyrupus roſatus cum aqua ordei. et odorare fructus fri/gidos et odoriferos. et eius bezo/ar eſt organum aſſatum et bibitū.

Capitulum xxxv.

De ſucco ellebori.

Ille cui ſuccuſ ellebori datus fuerit. aut radix eius. patie/tur ſtrangulationem gutturis: et prefatio nem: et fortaſſis ſuffoca/tur ſubito. et ideo uocatur ſtran/gulator carnis. et eius cura eſt ſu/mere in potu ſtatim aquam mellis et quieſcere in loco ſeperato: et de inde detur bezoar eius. qđ ē flos nenufaris ſiccus et tritus dra .ii.

De Alfesira. Capit. xxxvi.

ILle cui alfesira data fuerit pa cietur excoriationē uētris et uomitū. eius cura erit dare in potu aquam mellis. deinde tribuere cito niū assatum. et eius bezoar est ana gallus.

De succo Brionie. Capit. xxxvii.

ILle cui succus Brionie datus fuerit. patiet̃ scotomiā et sto liditatem. et angustiā spūs. et eius cura erit tyriaca. dragmaꝝ. ii. cum uino decoctionis enule et eius be zoar est piper.

De cornibus spice. capi. lxxxviii.

ILle cui cornua spice data fu erit. patiet̃ tortionē uentris et nauseam. et eius cura est tyriaca

dragme due cum decoctione uini in quo dipiamus sit bulitus.

De cornuis oleandri.
Capitulum .xxxix.

Ille cui data fuerit cornua o/liandri aut qui comederit as/saturam ĩ ueru exciso ex oliandro aut qui dormierit sub umbra oleandri aut q biberit aquã flumĩs sub cuius ripis crescit oleander cuius copia est ĩ insula sardinie et ego expertus sum illud et uidi.patiet̃ extuationẽ et amentiam et rugitum uentris et si balneũ fuerit calefac/tum ex oleandro balneatus sinco/pim patietur in balneo.et eius cu/ra et bezoar dicta sunt supra in capitulo de succo oleandri.

De cornibus bedeguar· Capi.xl.

Ille cui ĩ potu data fuerĩt cõ/nua bedeguar.patiet̃ difficul

tatē trāsglutiēdi· et eius cura est lā
bere oleum de amigdalis dulcibus
et ipius bezoar sunt mora celsi.

De Anacardis. Capit. xli.

ILle qui assumpserit anacar-
dos paciet incēsionē in gut-
ture uebemētem. et qnq; inflabit
et acutam faciet egritudinē et mē
tis alienationē et eius cura ē cū re
bus unctuosis sicut oleo amigdali
no sissamino et butiro et lacte et iu
ribus gallinaꝝ. et si dolorē hēbit in
ītestinis tūt ɔueniēs est balneū et
si inducūt febrē acutā tūc est cōue
niens uti attenuāte dieta et frigi-
da et buīda. Et si fuerit mētis alie-
natio ꝓuocetur somnus cū semine
lactuce et papauer albo et eius be
soar sūt grana pini torrefacta et co
mesta.

De Nucibꝫ et auelanis. cap. xlii.

ILle q comederit nuces aut auelanas raucidas. patiet̃ accidẽtia mala scilicet nauseã et deiectionẽ appetitus et uomitum et debilitatẽ uirtutũ aĩalium. et eius cura erit rob citonioꝝ. et rob pomoꝝ. Et si acciderit ei eructatõ habens odorẽ lini putrefacti tũc posset mori et eius cura erit dyaciminum uel diapeperion. et detur ei ĩ potu uinũ purum et uomẽtet̃ stomachus cum oleo nardino.

De malo castoreo. Capit. xliii.

ILle cui in potu datũ fuerit malũ castoreũ patiet̃ clamorẽ et rixam et dolorem. et liguam habebit foris ꝓminentem et febrẽ Et eius cura erit uomitus cum butiro et aqua mellis donec uomitus minime habeat odorem castorei.

deinde detur in potu rob mororū aut limoꝝ.et eius bezoar sūt semina coriādri assata et trita.drag.ii.

De malis fungis.
Capitulum.xliiii.

Ille qui comederit malos fūgos et p̄cipue qui nati fuerint super ferro aut super anabulla uel malo terre uel in locis termarum ꝓuocabitur et dolorē patietur in pectine.et ꝓhibebit̄ ei urina. et dolores hēbit in uentre.et si odorauerit malū fungum et tubera mala patietur epilētiam et fortassis morietur.et ante illud erit ei ꝓpinandū uinū optimū in quo piper nigꝝ sit bulitum.et deinde clisterisare ip̄m cum aqua mellis et sale et fomentare femur cum oleo nardino. et eius bezoar quādo decoquūtur fungi aut comeduntur sunt pira īcisa

in frusta et simul decocta.et bezoar post comestionē ipoꝝ est allium crudum:

De Nuce uomica. capit. xlv.

Ille qui nucē uomicā biberit uel comederit hēbit uomitū pessimū et dissolutionē uirtutis.et eius cura est rob citonioꝝ et mirti et potus alti uini.et eius bezoar ē cortex citri.

De Coloquintida. capit. xlvi

Ille qui coloquītidam solitarie natam in arborē sua comederit.uenenū letale sumpsit.et nisi succurratē ei subito morietur in tertio die. et cuius cura et bezoar simul et semel et smaragdus optima trita data in potu.drag.ii.

Capitulum xlvii.
De Fico pharaonis.

Ille qui comederit ficus pharaonis statim patietur febrē et fractionē totius corporis et uidebitī ei ꝙ sit idropicus. et hoc ego uidi in Sardinia in ducatu galurie ubi istaꝝ ficuū est habundātia. ꝙ q unā comedebat patiebatur unā febrē et q duas duas. et q tres patiebatur trinam febrim. et ut plurimū iste febres erāt terciane. et cura eius est aqua ordei parata aut serum caprinum. Et eius bezoar sunt grana siue semina cucumeris mundata et trita et data in potu. drag. ii.

Capitulum xlviii.

De Semine iusquiami.

Ille cui in potu data fuerint semina iusquiami patietur ebrietatem et mentis alienationem et stuporem et immobilitatem omnium mēbrorum. et eius cura est

piper longum tritum: et datum in potu. dragme due. et eius bezoar sunt grana fisticorum comesta uel bibita.

De granis cocognidii.
Capitulum xlviiii.

Ille cui in potu data fuerint grana cocognidii. patietur uomitum et fluxum uentris et tribulationem in stomacho. et eius cura est tyriaca magna drag. ii. cum uino et bezoar eius amigdale amare

De baccha lauris rancidis.
Capitulum. l.

Ille q comederit bacchas laurinas rancidas patietur accidentia que patitur qui comederit nuces rancidas. et cura eius et bezoar erunt similia.

De cataputia. Capit. li.

Ille qui comederit cataputias patietur accidētia que patitur qui biberit girasolem. que superius dicta est chensa. et cura eius et bezoar sunt eadem.

De semine Vrtice. capit. lii.

Ille qui comederit semen urtice patiet̄ gutturis et oris & līgue excoriationē. et arsurā et ardorē in mictu et eius cura est oleum amigdalinū dulce potare et eius bezoar sunt grana citoniorū trita et potata cum aqua calida.

De Semine papaueris nigri. Capitulum. liii.

Ille qui biberit uel comederit semina papaueris nigri patietur accidentia que patitur qui opium sumpserit. licet r̄missiora. et cura et bezoar idem sunt:

De Semine ellebori.

Capitulum· liiii.

Ille qui biberit uel comederit semen ellebori patietur accidentia que patietur q succum aut radicem ellebori biberit. et cura et bezoar est una.

De semine citute.

Capitulum. lv.

Ille qui biberit semen citute patietur accidētia illa que passus fuit qui succum eius biberit et licet magis remissa·et cura et bezoar sunt eadem.

De semine humidi coriandri.

Capitulum lvi·

Ille qui biberit uel comederit semina humidi coriandri, patietur accidentia similia que patitur qui succum eius biberit. et eius cura et bezoar sunt eadem.

De Semine serpētarie. cap. lvii.

ILle q̲ comederit semen ser/pentarie patietur stridorē et punctōnē gutturis et dentiū et superestuationē et feruorem. et eius cura est butiꝝ recēs bibitū· et eius bezoar est succus farine ordei de/cocte in aqua.

Capitulum lviii.

De morsibus aut puncturis ab aliq̲bus aīalibus uenenosis·

SI uero aliquis morsus fuerit aut punctus ab aliquo animali uenenoso et ignoret cuiꝰ sit pūctura tūc strīgat̄ locꝰ pūctur̄ et ponāt̄ sup̲ ip̄m uentose cū sacrificatiне et sugat̄ locus cū ore seruoꝝ· et deīde sup̲ locū ponāt̄ cācri triti. q̲ꝫ si locꝰ ueīr̄ cepit ad cōruptionē ab scindat̄ mēbꝝ si fuerit locꝰ aptus aut mēbrum aptum abscisioni. q̲ꝫ si

non cauteriſetur. nam qn̄ incepe-
rit locus denigrari aut putrefierr-
erit ſignū ꝙ pūctura fuerit aīalis ꝑ
nitioſi. dū aūt nō inceperit tēdere
ad putrefactionē et corruptōnē q̄
uis ſit uehemētis doloris cū nōdū
ſit ei uelox ꝑambulatō ī corꝑe nō
eſt malū niſi punctura fuerit iuxta
cor aut artariam magnam.

De morſu Vipere. capiti lix.

ILle uero quē momordit Vi-
pera ſumma medicīaꝝ et be
zoar eſt ei tyriaca magna. et fortaſ
ſis confert metridatum et medica
men de aſafetida et butirū uetus.
et medicamē de erba et comeſtio
alliorum et potus uini puri.

De morſu Scorpionis. cap. lx.

Mordicationi autem ſcorpio-
num. confert uaporatio olei
et alliorum et tyriaca dyaſeſſe-

ron: et oleum antiquum linitum. Et eius bezoar est corpus scorpionis tritum et superpositum loco.

De morsu aranearum. capit. lxi.

MOrdicationi aranearum cōfert succus pomorum aut pirorum aut oppositio ferri frigidi iterati. Et eius bezoar est endiuia.

De morsu Rutele. capit. lxii.

MOrdicationi autem rutele cōfert balneum calidum ualde et sepeliri ī arena aut cineri calido et bibere puluerem de nigella.

De morsu Apum. capit. lxiii.

MOrdicationi autē apū et pūcture ɔfert epithima cum bolo armeno et aceto et canfora et

q̄ manus ſuas et faciē ſucco malue abluerit nō pungetur ab apibus.

De mordicatōe aīaliū. Cap. lxiiii.

SI aūt mordentia aīalia aculeos aut dentes in locis morſis dimiſerīt tūc oportet ut locus fricet̄ cū oleo et ciner̄ ſuauiter et deinde fiat emplaſtꝝ ſuꝑ locū ex fermento cū oleo et ſic aculei uel dētes uenenoſe educentur.

De morſu canis. capit. lxv.

SI autē aliqs morſꝰ fuerit a cane et dubitet̄ utꝝ fuerit rabioſus uel non. fricetur buccella panis ſub loco morſure. et deinde illū exhibeat aliis canibus quem ſi rennuerit rabioſus erit. ſi uero comederit minime. Signa autem ꝙ ſit rabioſus ꝑter hoc ſunt ꝙ canis

ligua suam pciat extra et itromittat caudā suam inter coxas suas et raucā habet uocē. et q abhorreat sanos et uiros et q mordeat dominos domus sue et oēs qui ei obuiāt et fugiāt ab ipo canes. et q morsus est nisi pcaueat. et curetur ifra xl. caniculares dies efficiet idrofiorbicus .i. timens aquā. q est qa ppter rabiē efficit siticulosus. et appetit ad aquā et cum uiderit eā imaginabitur canes esse in aq et moriēs siti pre timor imaniū canū fuget aquā et tūc non est spes salutis. et cū procedit in egritudie efficitur et ipse rabidus et emittit sperma in pollutione sua et i modū catulorum et qn cūq egerit flegma i modū catulorū. qd est quia imaginatio continua quam habet de cane sigillat in humitatibus suis figuram canum.

Et ſcias ꝙ ſi equus et mulus et aſi ni et ſimia et homo patiūtur rabiē circa maximū frigus aut circa max imū calorē. et eius cura eſt. ut ſup locum morſus ponātur uētoſe cū ſcarificatōe et ponātur deſuper al lium ſiue cepe tritū et cōfectū cū butiro uaccino. et ſumat in potu e lectuariū cancroꝝ fluuialiū et ītret balneū omni die et laboret in cura ethicoꝝ et melancolicoꝝ et balne eт ante xl. dies ī aq̄ maris. Et eius bezoar ſunt cācri fluuiales aduſti et puluerīſati. et dati ex eis drag/ mas iii. ī potu oībus tribus diebus.

De cātaridibus. capit. lxvi

SI autē cantarides qs biberit· patieт mictū ſanguīs et extu atione et accidētia pnitioſa et eiꝰ cura eſt. ut ſumat in potu lac ouiū

cum oleo amigdalino deinde curē
tur ulcera uesice. et eius bezoar e
rūt grana alchechenchi numero x.

De lacte. Capit. lxvii.

SI aūt qs lac biberit fueītq; co
agulatum in stomacho patie
tur stomaci mollificationē et nau
siam et sudabit sudorē frigido. et ei
us cura erit biberē acetū fortissimū
postea sumat de asafetida. drag. i.
aut sirupo acetoso Vnciam i. uice
una post uicem.

De Assatura suffocata.
Capitulum. lxviii.

SI autem quis comederit assa
turam suffocatam que inuol
uitur in pannis cum extrahitur ex
furno patietur uertiginē similem e
pilensie. et eius cura est ut euomat

et postea sumat ĩ potu rob fructũ stipticorum et zucharum rosatum cũ xi. aloes et mastice querat som num et ingrediatur balneum.

De piscibus frigidis. Cap. lxix:

SI autem quis comederit pis ces frigidos qbus p9 eius cap tionẽ aduenerit una dies aut duo aut si quis carnes pridie uel añ ter tiam uel quartã diem occisas. aut morticinas aut pcussas a fulgur̃ et tẽpestate mortuas. aut morbo pesti lentiali pemptas accidit q̈ supue nit ex comestione maloꝝ fungoꝝ et cura eorum est ut euomat et su mat in potu uinũ purum cum pipe re et curetur cura fungoꝝ preter quod non comedat pira.

De cerebro catte. Capit. lxx.

ILle cui in potu datum fuerit cerebꝝ gatte patietur stoli

ditatem et instrigiosus uidebitur. et eius cura ē terra sigillata. et uomitus cum ipsa omni mense bis et accipere de confectione dyamusci omni die summo mane. et eius bezoar est muscus tritus scrupulum seminis et dat̄ ī potu cū uino albo

Capitulum. lxxi.

De extremitate caude cerui.

Ile cui extremitas caude cerui data fuerit patietur accidentia napelli. et eius cura ē potio smaragdi scrupulū semīs triti dati in potu cum uino et deinde fricatio totius corporis cum oleo facto de semine citri. et eius bezoar est tyriaca magna drag. ii.

De sanguīe bouino. capit. lxxii.

Ile cui in potu datus fuerit sanguis bouinus uetus patietur mortificationē et euomat uo-

mitum coagulatū. Et eius cura est acetum acerrimū calidum. deinde uomitus. deinde tyriaca. deīde balneum aque calide:

De sanguīe Buffonis. cap. lxxiii.

Ille cui in potu datus fuerit sanguis buffonis petiet̄ difficultatem anhelitus et cordiaca accidentia. et si quis sputū ipsius sūpserit erit ꝓpe mortem sicut qui napellum biberit. et eius cura est potio smaragdi scrup. i. deinde ītrar̄ corpus aīalis quadrupedris magni ut ē bos asinus uel mulꝰ uel equus et reiterare illud. deinde tyriace. drag. ii bibere et eius bezoar ē lapis inuentus in capite buffonis qui apud lapidarios uocat̄ borras uulgaritur trepanide:

Capitulum. lxxiiii.

De sanguīe hoīs colerici ruffi.

Ille cui in potu datus fuerit ſanguis hoĩs colerici ruffi extractus in tp̱e rixe ſue aut furoris. patiet̃ furores mẽtis et p̱mixtionẽ ĩtellectus et ĩuericũdiã deĩde paulatim exiccabit̃ et eius cura eſt bibere aquam cucumeris paleſtini et maſticare grana ip̃ius et deglutire ſuccũ et potare ſirupũ nenufarinũ et eius bezoar ẽ trociſcus unꝰ de tiro.

Capitulum . lxxv.

De ſanguĩe mẽſtruo aut leꝓſi.

Ille q ſanguinẽ mẽſtruũ aut leꝓſi biberit uidebit̃ eſſe p̃ſtigiatus et lunaticus maleficiatus et obliuioſus.et eius cura ẽ potare margaritas tritas.drag.i.cũ aq̃ melliſſe. et balneari ĩ aq̃ tepida et coit̃ cũ puella ſcd̃m legẽ et ꝯuerſari et ãplexari cũ puellis et iuuenculis et

eius bezoar ē ɔmedeř serpētes a q
bus caude et capita per palmū sūt
abscisa.

De morsu hoīs ieiuni. cap.lxxvi.

ILle qui morsus fuerit ab ho
mine ieiuno ponat sup mor
surā stercus galline alioquin patieť
ulcus uenenosum et difficilis sana
tionis.

De morsu serpētis ullo. cap.lxxvii.

ILle qui fuerit morsus a serpē
te ullo statim liget locū cum
coreo cerui et deīde supponat tyri
acā et de ipa bibat et circa cor ap/
ponať smaragdꝰ et corallū ut mar
garitas. et locū morsure faciat su/
gere a seruo.

De felle leopardi. Capit.lxxviii.

ILle cui in potu datū fuerit fel
leopardi patieť accidētia na
pelli et uiperř. et eius cura et bezo

ar ſunt uua. Capit. lxxix.

De salamandra.

ILle qui biberit ſalamandram patiet̃ accidentia cãtaridaꝝ et cura eius et bezoar eſt una.

De lepore marino aut Rana marina. Capitulum .lxxx.

ILle cui lepus marinus aut rana marina data fuerit ĩ potu hẽbit uomitũ unctuoſũ et totũ eiꝰ corpus efficit̃ turgidũ et ĩflatũ ſicut yposarca. et fetebit eius anhelitus. et eius cura ẽ feſtinus uomitus cum butiro et aq̃ mellis et deĩde ſumere poſt illud tiriacã dyateſſeron per tres dies et cibari carnibus paſſeꝝ et potare bonũ uinũ & eius bezoar ẽ caro uulpis aſſata et comeſta. Capitulum .lxxxi.

De morſu muris ſimie et Gatte.

QVi uero a mure. et Simia. et

gatta morsus fuerit sup morsuram ponat stercus galliẽ et curet illud ut in morsu hoīs ieiuni dictū est.

De scriptorē besoartitice uirtutis ad unū qdq; uenenū et de duabꝰ difficilibꝰ qōibus. Capit.lxxxii.

Besoar anthonomasice dr̄ de quodā lapide q sic uocat̄. cuius ꝓpria et specifica uirtus ad letale uenenū ē liberās a morte subito absq; ullo medici ingeīo. et ideo de oī medicina q̄ liberar̄ pōt a morte hoēm ab aliq̄ egritudīe uel ueneno dici pōt ꝙ sit besoar illius morbi siue sit illa medicina lapis uel granū. uel sucus uel aliq̄ ꝯposita medicīa Et q illū lapidē hēt tutus ē ab omi mortali ueneno. Terit̄ etiā et dat̄ ī potu de ipo drag.i. et p ipm dr̄ fuisse liberatū regē Anglie dn̄m Adoardū ī ciuitate Aron. qn̄ uulneratꝰ

fuit p Passiasinū soldani gladio tox icato. Hūc aūt lapidē ei tribuit generalis pceptor tēpli et ego cōsimilē uidi. Est aūt rubeus purulētus leuis ut spōgia et frāgibilis ut gipsū Habet aūt qdlibet uenenū tā minrale q̄ uegetabile et aīale ppriā medicinā oppositā ei a qua oppositōe uirtute specifica fit liberatio mortis ab illo ueneno. et ideo besoar ē unicuiq; ueneno illa medicīa q̄ absq; uirtute elemētari curat tale uenenū. Et de quolibet besoar iā sup expediui tractatū in cura cuiuslibet ueneni in fine descriptionis ne sit amplius necesse rcapitulare tractatum. Capit. lxxxiii.

De questione Utrū tyriaca zc.

EStaūt q̄stio utrū tyriaca magna sit besoar. i. a forma specifica liberās a ueneno an materie e

le mētaris liberās a cōplexiōe nō a forma. Et uoluerūt qdā dicerē q oī no erat besoar fūdās se sup rōe Ga lieni q cū andromacū pbm respex isset q pmo tiriacā īueīt et eā pba uit nūq̄ pdesse nisi in morbis frigi dis ppter oppositionē multa℞ re℞ calida℞. et in morbis calidis ppter oppositionē multa℞ mediciā℞ fri gida℞ q̄ ī ipā ītrāt. Et hoc dixit Ga lien9 illā tiriacā Andromaci eē me diā ꝯplexiōe sed ipe adiūgens car nes tiro℞ et terrā sigillatā. fecit eā ualere formaliter ad om̄e uenenū licet ad q̄dā plus et ad q̄dā minus et ad quedā sīgulariter data et ad quedā cum additōe. Alii uero dix erunt q a cōplexione elementali a gebat quecunq in corpore huma no operāt fundantes super debili tatem operatōnis sue aut penitus

uanitate quādo ipsa datur ɔtra napellum uel cōtra Viperam uel contra fel leopardi et breuiter contra qđlibet uenenum letale scđm specificā formā in qbus paꝝ aut nihil uidet̃ cōferre ut dixit Rasis. Solutio aūt huius dubitatōis ē ꝙ curatio cuiuslibet ueneni q̃tuor mōis ɔtīgit scilicet qa aut frāgit̃ acumē ueneni aut substātia eius r̃soluitur aut ip̄m expellit̃ aut ip̄m per oppositionē specificā corrūpit̃ et ab eo eius uirtꝰ prsus aufert̃. Exēplū p̂mi ē opium qđ frangit euforbium & castoreum quod frangit opium: Exemplum secundi est terra sigillata et alliū q̄ substantiā ueneni aut p uomitū aut per sudorē resoluūt. Exēplū tertii ē smaradus q̄ uenenū fugat et attrahit usq; in extremitates mēbra. Exemplū q̃rti est forma

ſpecifica oppoīta ueneno q̄ ī nāli/
bus īueītur ut ī lapide beſoar et ī
artificialib9 ut ī diuina et nobili cō
poſitōe tyriace et ꝑmixtōe oīm ſī
gulariū medicinaꝝ ſimul ꝯfectarū
reſultāte. et qa ī tiriaca ē uirtus cō
plexioālis multaꝝ mediciaꝝ uene
nū frāgētiū ideo bn̄ dictū ē ꝙ tyri
aca ē medicīa ꝯplexionalis ad uene
na et ex poſitōe tali reſultat res di
uina que potius ē ab extra q̄ ab i/
t9. ſ. forma artificialis q̄ oī ueneno
oppoīt et ideo bn̄ dictū ē ꝙ ipa be
ſoar eſt oībus uenenis licet magis
et minus. Et licet q̄dā ſūt magis be
ſoar ad q̄dā uenena q̄ ipa Veꝝ ipa
ē ad oīa. et ideo mater omniū me/
dicinaꝝ a medicis eſt appellata·

De lapide Begaar ex Pandectis·

LApis regaar latine uel lapis li
berās a uenenis arabi· Hager.

Begaar. Begaar est nomen persicū et est expellens nocumentum et hoc nomē cadit in uim. et est q̄ cadit sup omnē medicinā cōuenientē alicui ueneno eo q̄ resistat uirtuti eius et expellit nocumētū eius ꝓpter ꝓprietatē q̄ ē ī eo. et scd̄m q̄ cadit sup lapidē notū q̄ ɔueīt oībus uenenis calidis et frigidis. cū tota sua substātia et resistit ei bibitus. aut suspēsus sup patientē: Colores lapidis Begaar sūt multi. nā ex eo ē citrinus uelut putrilētus et machaici. Et ille q̄ ꝑticipat uiriditati et ille q̄ albedini. Melior uero oībus ē citurinꝰ et plus putrilētus. et ī hoc differt Excerasten cū Begaar. et expositio eius est ɔtra uenenū. et minera est in terra sui et indie. et in terris orientis et multi lapides assimilantur ei q̄ nō hn̄t suā ꝓprietatē

nec ap̄pximāt ei ī opatōībus aliq/
bus et qdā est q dicit̃ cobebori et
marina et ē lapis ī quo nullus sed
multi errāt ī alio q dicit̃ chīdes.et
ē lapis multe boītatis mollis tactu
mollitie sine supfluitate. Et idē au
toritate Rasis. Begaar ē lapis citri
nus mollis nō hñs saporē. Vñ et la
pis ē uergēs ad citrinitatē et albe/
dinē hñs colorē uini et ē splēdēs si
cut lumē.et ē leuis. Posse.serapio
Lapis begaar cōueīt uenenis.et qñ
bibit̃ ex eo pōdus.ii.granoꝝ ordei
aut linimẽtū fiat cū eo sup̄ morsus
liberat a morte et expellit uenenū
p sudorē et qñ ponit̃ lapis in annu
lo et ponit̃ in ore illius q sūpsit ue
nenū et fugit eum aliq̃tulū conue/
nit ei. Et quando tangitur cum il
lo lapide aculeus scorpionis prohi
bet ab eo potentiam pungendi.

Et si territur ex eo pondus duoꝝ granoꝝ ordei et dissoluatur ī aqua et ponatur in ore serpētis suffocat ipsum statim et occidit.et ego ui/di in ipso sufficientiam ad auferendum nocnmētum.et erat lapis ille quem uidi uergēs ad citrinitatē et albedinem habens colorem uini.&c cum hoc erat leuis splēdens sicut lumen.Etiam uidi in eodem sufficientiam illam quam non uidi in alia medicina simplici.imo ꝙ etiam nō uidi tyriacis cōpositis.Vnde lapis iste begaar cōuenit uene no scorpionis et idem auctoritate Rasis la/pis begaar conuenit ueneno scorpionis qn̄ portatur in annulo et scul/pet ī eo imaginē scorpioīs signo sagitario ascēdēte:deīde sigilla cū eo obliba nū exn̄te ī scorpione qđ tritū exhibe patienti ad potādum et

euadet ab dalla anarach·i. a ueneno Vidi lapidem begaar amari a custoditore legis dei et est uerum quia ipse emit hunc lapidem et dedit ĩ pretium huius palatium Cornube in principio guerre.

¶ Finiunt Petri de Abano remedia uenenorum·

Rome in domo Nobilis uiri Iohannis Philipi de Lignamine Messañ. S D N familiaris. hic tractatus impressus est. Anno domini. M CCCC LXXV· DIE XXVII. Mensis Ianuarii Pont. Syxti IIII. Anno eius quarto

Regiſtrum huius tractatus.

Tabula.
alfeſſire.
de morſu.
difficiles.

Aquam.
eſt bezoar.
ille cui data.
data in potu.

Sitiret:
in potu.
mortificatiuū.
et cataputie.

De alfeſira.
tatem.
dei.de.
ille qui:

Et reſpexit.
aliquis morit̃,
locum celi.
ipſum.
ego qñq;.

Cum oleo.
ditatem.
ille cui.
ar ſunt una.
fuit per.